

PM

Yttrande till miljödomstolen i samband med prövotidsredovisning och verksamhetens vidare bedrivande

Orientering

RagnSells har sedan januari 2006 tagit emot avfall på anläggningen Fagerliden. Deponering av avfall påbörjades under augusti 2006. Bolaget har lämnat in en tillståndsansökan för utökad deponeringsverksamhet vid anläggningen, daterad 2007-05-29, vilken drogs tillbaka.

Anläggningens utförande och drift

Anläggningen har uppförts efter det att tillstånd för verksamheten har lämnats i deldom 2005-09-29. Tiden för anläggningens uppförande och drifttagande har varit anmärkningsvärt kort.

Omedelbart efter det att deponeringsverksamheten påbörjades, enligt miljörapporten 2006 påbörjades denna 2006-08-01, inträffade 2 skred i lakvattendammarna. Det första inträffade den 24 augusti och det andra på morgonen den 28 augusti 2006.

Den utredning som gjordes redovisas i ett geotekniskt utlåtande, Ramböll 2006-09-08, klarlägger att avsteg från handlingarna har gjorts vid byggnationen. I stället för grusig sand har man fyllt med sorterad morän och i stället för sand har fyllning skett med likvärdig sorterad morän. Skreden är en följd av felaktiga materialval, det faktum att dammen på ena sidan vällen var tom medan den andra var fylld, i kombination med extrema nederbördsförhållanden.

I rapporten konstateras att *"haveriet skulle med stor sannolikhet även ha inträffat med en uppbyggnad enligt bygghandlingen"*.

Sammanfattningsvis verkar verksamhetsutövaren ha saknat basal kunskap om markens lämplighet och de använda massornas egenskaper samt kunskap beträffande drift av dammsystemet. Dessa brister har medfört skred i dammarna.

En verksamhetsutövare som bedriver verksamhet har skyldighet att skaffa sig kunskap om verksamhetens miljöpåverkan. Verksamheten bedrivs med tillstånd lämnat i den nämnda deldomen där även villkor för verksamheten lämnats. För kontroll verksamheten har verksamhetsutövaren upprättat ett egenkontrollprogram, 2006-06-16, SWECO VIAK.

Kontrollprogrammet är verksamhetsutövarens åtagande avseende egenkontrollen och syftar till att uppfylla de krav som finns i egenkontrollförordningen (SFS 1998:901). Vidare syftar kontrollprogrammet till att genomföra egenkontroll enligt Förordning om deponering av avfall (SFS 2001:512), och för att kontrollera de specifika villkor som följer av deldomen.

Som redovisats tidigare i ärendet har verksamhetsutövaren inte genomfört egenkontrollen i den omfattning som följer av deldomen och av det upprättade kontrollprogrammet. Diskrepansen mellan företagets åtagande i kontrollprogrammet och den faktiskt genomförda utsläppskontrollen av avsevärd.

Så har någon flödesmätning inte gjorts under de två första verksamhetsåren, provtagningen verkar inte ha skett på vatten från behandling respektive dagvatten, analyser har inte gjorts på alla parametrar. Av bilaga 1 till PM 2008-08-21 framgår att bolaget vid åtminstone 3 tillfällen, december 2006, april och maj 2007 har släppt ut vatten från "renvattendammen" till recipienten utan att detta har föregåtts av provtagning. Bolaget har inte på något sätt bemött detta förhållande i sak.

Bristerna avseende provtagning och analys av vatten som lämnar anläggningen är synnerligen allvarliga. Det är anmärkningsvärt att ett bolag som är certifierat enligt ISO 14001 inte har rutiner som gör att dessa brister har upptäckts och åtgärdats tidigare.

Bristerna i verksamhetens kontroll är av sådan art och omfattning att det finns risk att partikelbunda föroreningar transporteras via Fagerbäcken och Granån för att därefter sedimentera i sjön Selet. Bolaget bör därför, utöver de tidigare kontrollpunkterna, även lägga en kontrollpunkt i sjön Selet. Provtagningen bör inriktas på kartläggning av föroreningar i bottensediment ev kombinerat med upptag i biota.

Bästa möjliga teknik

RagnSells har i miljökonsekvensbeskrivningen redovisat på vilket sätt vatten från anläggningen skall behandlas. Av de principskisser som redovisats i den tekniska beskrivningen och MKB framgår att vattenflöden från olika deponiceller och delytor på verksamheten skall samlas upp separerade från varandra för att behandlas separat.

Av RagnSells inlägga via Fröberg & Lundholms Advokatbyrå 2008-08-16, framgår för första gången hur anläggningen är utförd (bilaga 2 till inlagan). Det framgår med önskvärd tydlighet att anläggningen inte är utförd på det principiella sätt som redovisats i de handlingar som föregått domen. Det är inte heller möjligt att veta med vilken teknik vattnet behandlas i enheten, benämnd "reningsverk". Det är således inte möjligt att bedöma om bolaget behandlar vattnet med bästa möjliga teknik.

Lokalisering

RagnSells har inför etableringen av anläggningen gjort en lokaliseringsutredning, SWECO VIAK 2004-06-23. Av denna framgår att 11 platser inom del av Robertsfors kommun har undersökts. Avgränsningen har av RagnSells gjorts till ett område med 10 km körväg till f d Robertfors Bruk. Motiveringen är att saneringen av f d Robertsfors Bruk skulle göras och att "10 kilometer är en optimal logistisk gräns för transporter med lastbil utan släp".

Ett av de starka argumenten från Bolagets sida varför verksamheten är bäst lokaliserad till Fagerliden är att miljöstörande verksamhet har pågått sedan 1980-talet. Vidare skriver man att den inte påverkar någon skyddsvärd recipient.

Av deldomen framgår att RagnSells under huvudförhandlingen har beskrivet en utbyggnadsplan för Bolaget verksamhet i norra Sverige bestående av insamlingspunkter, behandlingsanläggningar och deponier längs kusten med en viss geografisk täthet och att Robertsfors passar bra in i detta nät av anläggningar.

Den lokaliseringstudering som ingivits i samband med deldomen har därmed haft en geografisk begränsning av sökområdet som medför att det inte kan visas att verksamheten är lokaliserad till bästa plats i enlighet med miljöbalkens hänsynsregler. Detta förhållande är än mer uppenbart eftersom saneringen av Robertsfors Bruk är avslutad och verksamhetsutövaren har anmält drift av ytterligare verksamhet, mellanlagring och behandling av däck.

Recipienten

Verksamhetsutövaren har genom omgivningskontrollen visat att recipienten i betydande grad är belastad av föroreningar. Enligt verksamhetsutövaren kommer dessa föroreningar inte från bolagets verksamhet utan som källa för föroreningarna anges den kommunala deponin.

Det är dock genom de gjorda undersökningarna klarlagt att utrymmet för ytterligare belastning av recipienten är mycket begränsat. De utsläpp som idag sker till recipienten kan påvisas genom den provtagning som är gjord i Fagerbäckens tillflöde uppströms respektive nedströms i Granån.

Del av Fagerbäcken (SE713-7573-174553) samt Granån ingår i de vattendrag som kommer att klassificeras enligt vattendirektivet. Under rubriken miljöproblem för båda objekten nämns att *”Det finns risk för att särskilda förorenande och/eller prioriterade ämnen förekommer i vattenförekomsten i halter som kan antas utgöra ett miljöproblem. Vatten nedan fjällen bedöms vara i risk med avseende på kvicksilver i fisk, mer kunskap behövs dock”*.

Det finns anledning att tro att vattenråden och vattenmyndigheterna i vattenplanerna kommer att fatta beslut att dessa vattendrag ska uppnå god status, såväl ekologisk status som kemisk status.

Förslag till provisoriska villkor

I det fall verksamhetens bedöms vara tillåtlig bör betydligt strängare provisoriska villkor lämnas. De föreslagna provisoriska villkoren som riktvärden, förenade med mängdvillkor som gränsvärden, är en tillståndsmässig konstruktion som är välbekant i avfallssammanhang.

RagnSells har denna utformning av provisoriska villkor för verksamheten i Gävle, där tillstånd meddelats i deldom 2005-02-24, av Miljödomstolen i Östersund, mål M137-02 samt som villkor för verksamheten vid Linneberga avfallsanläggning, Uppvidinge kommun, meddelande av Miljödomstolen i Växjö i dom 2004 -07-26, mål M63-03.

De provisoriska villkoren vilka RagnSells menar redan nu är mycket stränga kan jämföras med dem som lämnats i nämnda beslut. Av beslutet för Linneberga framgår att haltvillkor för kvicksilver, PCB och cancerogena PAHer till och med är strängare än de som föreslagits i de skärpta villkoren. Detsamma gäller för PCB i de provisoriska villkoren avseende verksamheten i Gävle. I båda dessa beslut råder även en samstämmighet om att haltvillkoret avseende utsläpp av olja skall vara 5 mg/l.

WSP Samhällsbyggnad

2008-12-17

Göran Bergström